

ISIS, IDENTITEETTI, VIERASTAISTELIJAT JA RAUHANVÄLITYKSEN MAHDOLLISUUDET

11.5.2016 HELSINKI

WISE REPORT 3/2016

Susanne Dahlgren toimii yliopistonlehtorina Tampereen yliopistossa ja vierailevana tutkijana National University of Singaporen Middle East Institutessa. Hän on erikoistunut Jemenin tutkimukseen ja julkaissut mm. teoksen *Contesting*

Realities (Syracuse UP 2010) sekä useita artikkeleita *Middle East Reportissa*, joita äskettäin koottiin teokseen *Arabia Incognita*, toim. Sheila Carapico (Just World Books 2016). Dahlgren puhui jihadismin synnystä osana Lähi-idän sotia ja ulkovaltojen roolia näissä konflikteissa.

Dahlgren aloitti kertomalla jihadismin synnystä osana Lähi-idän sotia. Hänen mukaansa ulkovalloilla on ollut oma roolinsa jihadismin synnyssä. Tämän taustasyitä pitää etsiä eritoten Euroopasta. Yhtenä syynä ilmiön nousuun on ollut esimerkiksi Euroopan pakolaiskriisi. Pakolaisia on pidetty aidattuina, ammuttu ja kohdeltu pöyristyttävästi. Lisäksi eurooppalaiset valtiot ovat mukana Lähi-idän sodissa suoraan tai välillisesti. Myös Suomessa näkyvät pakolaiskriisin vaikutukset jakautumisena kahteen ääripäähän: ns. 'Suomi says welcome'- ja 'Rajat kiinni' -porukoihin. Ongelmana on erityisesti se, ettei näiden ääripäiden välimaastossa sallita keskustelua.

Syyrian sota alkoi vuonna 2011. Syyria on ollut ISISin syntyalue ja ISIS on keskeinen tekijä Syyrian sodassa. Mikään toimija alueella ei pidä kuitenkaan ISISiä päävihollisenaan paitsi kurdit, jotka ovat saaneet ajettua ISISiä alueiltaan. Turkki, Saudi-Arabia ja Länsi keskittävät hyökkäyksensä taas kurdeja vastaan. Poliittiset syyt ajavat nuoria eri puolilta maailmaa taistelemaan Syyriaan.

ISISin niinkutsutun valtion niinsanottu vetovoima perustuu ei-uskonnollisiin piirteisiin. Alussa ISIS oli ei-valtiollisissa puitteissa toimiva sotilaallinen liike. Nykyisin se pyörittää omaa valtion kaltaista yhteiskuntajärjestelmäänsä. Se on syrjäyttänyt paikallishallinnon ja järjestänyt alueillaan mm. jätehuollon ja peruspalvelut. Tarjoamalla merkittäviä yhteiskunnallisia tehtäviä toimetomille nuorille ISIS vetää nuoria mukaan tekemään jotain

ihan uutta – rakentamaan uutta yhteisöään, joka luo nuorten elämään merkityksellisyyttä.

Toisin sanoen jihadismiin ajavia tekijöitä ovat mm. työttömyys ja syrjäytyminen, mutta myös vetovoimafaktorina toimii esim. mahdollisuus saada tärkeä rooli yhteisössä. Tämän lisäksi ISIS pyrkii islamin tulkinallaan selkeyteen. Identiteettiä etsivälle nuorelle saattaa myös oma uskonto vaikuttaa epäselvältä. Joissain tapauksissa nuoren vanhemmat ovat saattaneet hylätä uskontonsa, jolloin nuori voi pyrkiä etsimään varmoja ja selkeitä vastauksia, jollaisia mm. ISIS tarjoaa.

Myös muita taustasyitä vaikuttaa jihadismi-ilmiön taustalla. Yhdysvallat on käynyt vuosikaudet Jemenissä lennokkisodankäyntiä, mikä on aiheuttanut valtavia ongelmia isossa osassa Jemeniä. Yhdysvaltain miehittämättömät lennokit ovat tehneet tuhoa myös siviilien joukossa, vaikka ne on suunnattu terroristikohteisiin. Käytännössä jihad-sodankävijät voitaisiin hakea alueelta ja pistää vankilaan, mutta USA on päättänyt jatkaa sotaa lennokeilla. Useille jemeniläisille suurin vihollinen onkin USA ja sen liittolainen, Jemenin hallitus. Jemenin hallitus on toiminut myös kaksinaamaisesti. Hallituksen palkkalistoilla on jihadistitaistelijoita ja Jemen on ottanut USA:lta vastaan tukea käydä terrorismin vastaista sotaa. Etelä-Jemenissä on kuitenkin päästy eroon al-Qaidasta. Paikalliset heimot ovat neuvotelleet al-Qaidan kanssa ja saaneet tämän vetäytymään alueelta, vaikkakin käytännössä he ovat vain siirtyneet toiselle alueelle terrorisoimaan paikallisia ihmisiä ja ennen kaikkea muslimiväestöä.

Dahlgrenin mukaan ulkomaisten taistelijoiden osuus Syyrian sodassa suhteessa lähtömaan väestömäärään on suurin Euroopan maista Belgiassa, Tanskassa ja Ranskassa. Dahlgren esitteli esimerkkinä Molenbeekin alueen Brysselissä, jossa on korkea työttömyysprosentti 30,9 %, ja josta on lähtöisin runsaasti jihadisteja. Kaupunginosassa vallitsee miltei sotatila ja molenbeekilaisia on syyllistetty siitä, että sieltä on lähdetty tekemään terroritekoja. Toisaalta Euroopassa myös hyssyttelään ongelmia, eikä niistä haluta keskustella. Jo Valistuksen ajalta lähtien on pidetty selkeänä, että Eurooppa on 'valmis', eurooppalaiset arvot on jo sovittu ja nämä arvot Eurooppaan tulevien maahanmuuttajien pitää hyväksyä. Olisi kuitenkin hyvä katsoa myös kolikon kääntöpuolta: Kunnioittavatko eurooppalaiset itse paikallisia

arvoja Syyriassa tai Jemenissä?

Nykypäivän pakolaiset ovat paenneet ISISin, al-Nusran rintaman ja al-Qaidan terroria. Ennen kuin USA miehitti Irakin naiset olivat merkittävässä roolissa irakilaisessa yhteiskunnassa, mutta nyt naisilla ei ole minkäänlaista yhteiskunnallista roolia.

Euroopassa kunnioitetaan uskonnollista vakaumusta. Tämä on ongelmallista, koska arvot ovat maallistuneet. Suomi on aiemmin ollut eurooppalainen edelläkävijä: islamilaiselle seurakunnalle on annettu täydet oikeudet toimia jo vuonna 1925 ja meillä onkin Suomeen täysin assimiloitunut muslimiväestönosa. Lisäksi 1960-luvulla Helsinki oli monikulttuurisempi ja suvaitsevampi kuin nykyään. Nykyisin meidän näkemyksemme monikulttuurisuudesta ja eurooppalaisista arvoista on poissulkeva, eikä salli keskustelua.

Normaali yhteiskunta on avoin yhteiskunta, jossa keskustellaan. Tällä hetkellä sosiaalisessa mediassa käyty keskustelu on jopa hyvin vihamielistä. Kulttuurin kohtaamisilmiöistä tulee keskustella löytääksemme yhdessä ratkaisuja ongelmiin ja pärjätäksemme yhdessä.

Dahlgrenille esitettiin paljon kysymyksiä ja kommentteja yleisön joukosta. Jotkut toivoivat enemmän painotusta Al-Assadin rooliin Syyrian kriisin aiheuttajana ja ylläpitäjänä. Venäjän jäämistä maininnatta myös kritisoitiin. Syyriassa erittäin suosittu Al-Nusran todettiin taistelevan ISISiä vastaan monella rintamalla. Dahlgren totesi, että hirveyksiä tekevät muutkin ryhmät kuin ISIS, mutta että meidän tulisi keskittyä ISISin vetovoimaan ja niihin virheisiin, mitä Euroopassa tehdään, jotka vahvistavat tätä vetovoimaa. Me emme ole syyttömiä siihen, että näissä maissa soditaan, ja siksi meidän täytyy ottaa vastuuta näiden sotien ratkaisussa.

PEKKA HAAVISTO

Kansanedustaja

Pekka Haavisto on kansanedustaja ja ulkoministerin erityisedustaja rauhanvälityksessä. Hän on seurannut viime aikoina rauhanprosessaja ja sovitelua mm. Pohjois-Afrikassa. Puheenvuorossaan Haavisto käsittelee ääriliikkeiden

syntyä, marginalisaatiota ja toivottomuutta, jotka luovat maaperää ääriliikkeille.

Haavisto aloitti toteamalla, että Afrikan Sarvi on hänelle tutumpi alue kuin Lähi-itä. Haavisto halusikin puhua radikalisaatiosta omien kokemustensa nojalla.

Edesmennyt darfurilainen kapinallispäällikkö Khalil Ibrahim on sanonut, etteivät kapinalliset tavoittele autonomista Darfuria, eivätkä vallanvaihdosta, vaan suurta kalifaattia, joka alkaa Malesiasta ja päättyy Maliin. Hän vertasi suunnitelmaa Euroopan unioniin, jolla olisi yhteinen raha, kauppasuhteet ja uskonto.

Tällaiset pop-up-kalifaatit ja esimerkiksi Boko Haram ovat joidenkin mielestä kiinnostavia ja tenhoavia. Ne ovat luomassa uutta ja suurta ja niihin voi liittyä uskonnollisia motiiveja. Esimerkiksi ISISin provinsseja on luotu Libyaan, Algeriaan, Pohjois-Nigeriaan ja Pohjois-Kaukasukselle. Se, että terroristit haluavat perustaa oman valtion on uudenlainen uhka ja kokonaan uusi ilmiö.

Haavisto kävi läpi Venäjän roolia al-Assadin vallan jatkumisessa, kuten myös Lännen vaikutusta kriisiin. Tämän jälkeen hän pohti identiteetti- ja arvokysymysten vaikutusta ihmisten radikalisoitumiseen ja totesi, että olisi varsin mielenkiintoista tutkia, miten irakilaisesta Baathpuolueen kansallissosialistisesta kannattajasta voi tulla ISIS-taistelija. Miten ovat tällaisen henkilön arvot muuttuneet salliessaan tällaisen identiteetti muutoksen?

Haavisto kertoi myös havainnollistavasti tapaamisestaan v. 2015 tammikuussa ulkoministeriön erityisedustajana Talebanien viimeisen ulkoministerin Wakil Ahmad Muttawakkilin kanssa. Muttawakkil korosti, ettei hän suinkaan

ollut naisten kouluttamista vastaan. Hän korosti tarvitsevansa apua radikalisaatiota vastaan, koska ISIS värvää taistelijoita hänen Talebanjoukkojensa riveistä. Kyse on siis usein myös ryhmien välisestä taistelusta - jopa maan sisäisesti. Libyassa Tripolissa valtaa pitävät islamistit ovat kauhistus Sirtessä valtaa pitävälle ISIS-taisteilijoille.

Haavisto pohti vielä kaksoisidentiteetin kysymystä. Voiko ihminen elää elämänsä aikana monen identiteetin pauloissa ja mikä niistä vahvistuu eniten? Hän kertoi esimerkkinä pietarilaisesta ystävästään, joka vaihtoi identiteettiään sijaintinsa mukaan: Venäjällä hän oli putinilainen, mutta Suomessa anti-putinilainen.

Arvokysymystä ja arvojen hahmottamista Haavisto lähestyi Somalian kokemuksensa kautta. Somaliassa Haavisto tapasi kapinallisjohtaja Sheick Aweysin, jonka kanssa hän keskusteli, erikoista kyllä, demokratiasta. Haavisto suositteli Aweysia jättäytymään vaalien jälkeen rakentavaksi oppositioksi Somaliaan ja kysyikin, suostuisiko Aweys kritisoimatta kunnioittamaan vaalien tulosta, jos hän häviää vaalit. Always palautti kysymyksen Haavistolle: entäpä jos hän voittaa vaalit, hyväksyykö Länsi tuloksen Somaliassa? Hän painotti, että Abu Ghraib ja Algerian vaalit ovat todisteita siitä, että Lännessä ei kunnioiteta vaaleja tai ihmisoikeuksia. Hän ilmaisi myös vahvasti sekulaarisuusvastaisuutensa: hän piti länsimaalaisia huonoina kristittyinä ja täten vihaamisen arvoisina.

Maahanmuuton on pelätty tuhoavan suomalaiset arvot. Kuitenkin on muistettava, että humanistiseen, kristittyyn arvopohjaamme liittyy vahvasti hädänalaisten ihmisten auttaminen ja eri uskontojen kunnioitus. Kevään alla virinneestä ns. pääsiäisnoitakeskustelusta on noussut myös vastakkaisia reaktioita. Toisaalta pakolaisia halutaan eristää ja toisaalta heidän edellytetään omaksuvan paremmin suomalaisia tapoja. Haavisto muistutti myös, että meidän pitäisi tiedostaa pakolaisten erilaiset taustat ja koulutuserot, sekä näiden pohjalta suunnitella ja muokata erilaisia kotouttamisen keinoja, eikä tarjota pelkästään yhtä ja yhtenäistä koulutautumista kaikille pakolaisille.

Haaviston esitystä seurasi tiivis keskustelu. Somalian 4.5-vallanjakomallia ja sen suhdetta al-Shabaabiin kummasteltiin ja pidettiin kaksinaismoralistisena ja diskriminoivia menetelmiä tukevana. Haavisto vastasi, että vuonna 2016 on tarkoitus pitää vaalit,

jonka jälkeen parlamentti nimetään alueellisista edustajista. Haavisto painotti, että parlamenttiin vaaditaan 30 % naisedustus. Osassa Somaliassa haluttaisiin pitää omat vaalit. Haavisto totesi, ettei pidä tästä vanhoista rakenteista lähtevästä järjestelystä, mutta tästä seuraavien vaalien on tarkoitus olla normaalit vaalit. Mitä al-Shabaabiin tulee, esimerkiksi Keski-Somaliassa on kannattajille annettu mahdollisuus jättää al-Shabaab ja siirtyä alueelliseksi toimijaksi. Joissain konflikteissa tarvitaan tällaista mahdollisuutta siirtyä taistelijasta paikallishallinnon rakentajaksi.

Yleisöstä kysyttiin myös ekstremismin ja radikalismien vastustuksen keinoista ja kompastuskivistä. Haavisto totesi, että se aiheuttaa ongelmia, kun ei tuoda esille, keitä vastaan nämä eri ryhmät taistelevat. Kun kerrotaan lukuja ulkomaille lähteneistä taistelijoista, ei ole otettu huomioon kurdi- tai shiitamilitanttiääriryhmiin lähteneitä. Suomeen tulleista pakolaisista monet pakenevat näistä monia eri ryhmiä. Syyrian kriisi on poliittinen kriisi, jota ei voida ratkaista uskonnolla, mutta uskonto on osa ongelmaa ja sen täytyy olla näin ollen myös osa ratkaisua. Haavisto palautti myös kuulijat kauas historiassa todeten, että Euroopan yhtenäisyyssäkään ei olisi ollut mahdollista ilman Andalusian suurkalifaatin jättämää perintöä. Mitä radikalismiin tulee, Haavisto muistutti vielä Pentti Linkolasta ja totesi, että radikaalille ajattelulle pitää antaa myös tilaa yhteiskunnan rakenteissa.

Yleisökysymyksessä kiinnitettiin huomio vielä ”arabikevääseen”, länsimaiden epäviralliseen tukeen sotilaskaappauksille ja näiden reagoimiseen/reagoimattomuuteen Egyptin, Algerian ja Palestiinan tapahtumiin. Syyrian tulevaisuuden vaihtoehtojen rajaamista al-Assadiin tai ISiisiin pidettiin kärjekkäänä: ikään kuin kansa ei voisi osallistua uuden hallinnon rakentamiseen al-Assadin tilalle. Tällaisten kehitysten sanottiin ajavan nuoria ääri-ilmiöitä kohden.

Tarja Kantola kertoi kuulumisia Beirutista Kirkkojen maailmanneuvoston kokouksesta, jossa korostettiin, ettei uskonto voi olla yhteiskunnallisena liikkeenä kovin selkeä. Kalifaatit etsivät mustavalkoisia, selkeitä rajoja ja ratkaisuja, mikä taas vie islamia taaksepäin. Siksi meidän tuleekin löytää keinoja mennä eteenpäin ja kartoittaa järjestöjen, hallituksen ja erityisedustajan mahdollisuuksia panostaa tukemaan positiivisempia malleja. Anne Palm tuki Kantolaa todeten, että kyseessä on

poliittinen kriisi, jota ei voida ratkaista pelkästään uskontojen avulla.

Mitä Helsingin seudulla vaikuttaneeseen Suurmoskeijakeskusteluun tulee, Haaviston mielestä on syytä katsoa, ettei suurmoskeijasunnittelu johda tekijöihin, jotka ovat vaikeasti hallittavissa. Esimerkiksi on esiintynyt pelkoa siitä, että suurmoskeija vallattaisiin radikaali-ajattelun keskukseksi.

Susanne Dahlgren totesi, ettei kalifaattiajattelua siinä mielessä, että pääsee tekemään jotain uutta, pitäisi kokonaan demonisoida. Sen sijaan hyvä kysymys on, pääsevätkö kaikki alueen kansalaiset mukaan tällaiseen kalifaattiin. Lisäksi Dahlgren teroitti, että islam ei suinkaan ole pysähtyneessä tilassa tällä hetkellä. Muslimifeministit käyvät läpi islamin pyhiä kirjoja Malesiassa, Lähi-idässä, Euroopassa ja USA:ssa löytääkseen tähän päivään sopivia tulkintamalleja. Oikeusviranomaiset ovat ulalla monissa kysymyksissä islaminuskon tavoista, eivätkä saisi demonisoida islamilaisia malleja suoralta kädeltä. Meidän tulisi puhua enemmän naisen asemasta islamissa, ja esim. huivin käytöstä tulisi puhua julkisesti. Dahlgren vertasi Islamia kristinuskoon päivitettyinä 1600-luvulle erilaisessa sosiaalisessa kontekstissa kuin muut kirjan uskonnot: kristinusko ja juutalaisuus. Islamkin kuuluu Suomeen. Mitä arabikevääseen tulee, Dahlgren pohti demokratialiikkeen vääristyneitä seurauksia. Esimerkiksi Egyptissä Muslimiveljet saivat vallan mutta väärinkäyttivät valtaa vakavasti, jonka jälkeen Saudi-Arabian, lännen ja kansan tuella orkestroitiin sotilasvallankaappaus.

Dahlgrenin mukaan on hyvä, että Suomen yliopistoissa on alettu pitää sharia-lain kursseja. Tämä auttaa ymmärtämään islamin uskon perusteita ja on helpottanut mm. tapausten käsittelyä.

MINNA SAARNIVAARA

Rauhan ja sovinnon
erityisasiantuntija,
Suomen Lähetysseura

Minna Saarnivaaralla on
yli 10 vuoden kokemus
Lähi-idän, islamistiliikkei-
den ja poliittisen väkivallan
asiantuntijana toimimisesta.
Saarnivaara työskentelee
Suomen Lähetysseuran
Syyrian rauhanhankkeen

projektipäällikkönä. Saarnivaara puhuu
mahdollisuuksista rauhantyölle Syyriassa ja
ISIS:in roolista konfliktissa niin alueella kuin
kansainvälisestikin.

Vuonna 2014 aloitettiin Syyrian rauhan
edistämiseksi Suomen ja Norjan tukema
rauhanhanke. Hanke pyrkii tukemaan paikallisia
ihmisiä tekemään paikallisin ratkaisuin kestäväää
rauhaa.

Kenelläkään Syyrian kriisin osapuolella ei ole
totaalista territoriaalista kontrollia alueellaan.
"ISIS:in alueesta" suurin osa on itse asiassa
autiomaata. Kaupungit ovat taas strategisesti,
poliittisesti ja rauhanrakentamisen näkökulmasta
tärkeitä.

Jos mitataan "uhriluvun" mukaan, ISIS ei ole suurin
väkivallan käyttäjä Syyrian konfliktissa. ISIS tulisikin
tunnistaa myös poliittiseksi toimijaksi, joka käy
kauppaa ja vastaanottaa ulkomaista rahaa mm.
öljyn myynnistä ulkomaille. Tähän tulisi kiinnittää
enemmän huomiota. Eurooppa voisi lisätä
poliittista painostusta ja käyttää sanktioita.

ISIS kannustaa ihmisiä myös erilaisten
kumppanuussopimusten kautta liittymään
riveihinsä. Tällaisia voivat olla kansalaisuus,
täyskumppanuus, hiljainen kumppanuus tai neutraali
kumppanuus.

Tosiasiasa ISIS pystyttäisiin tuhoamaan
sotilaallisesti nopeastikin, jos vain haluttaisiin.
Mutta mitä tämän jälkeen tehtäisiin? ISISin taustalla
vaikuttavat ideologia ja tietyt ideologiset mutaatiot.
Mitä tehdä ideologiselle vetovoimalle? Mitä tehdä
ISISin alueella toimiville eri ryhmille, jotka ovat
heihin linkittyneitä, tai ISISin kansalaisille?

Olisi hyödyllistä tarkastella median kautta
vaikuttamisen mahdollisuuksia. ISIS on esimerkiksi
onnistunut luomaan sankaribrändin, mikä on näkynyt
myös suomalaisessa mediassa. Media voisikin
etsiä ja nostaa esille islamilaisesta yhteiskunnasta
toisenlaisia sankareita.

ISISin tarjoamat sähkö, ruoka ja palvelut
lisäävät liikkeen vetovoimaa. ISISin vetovoiman
vähentämiseksi olisikin tärkeää myös etsiä keinoja
yhdistää kaupunkeja ja lisätä paikallistason
yhteistyötä.

Väkivaltaiset organisaatiot pyrkivät linkittämään
ideologisen toimintansa uskontoon mobilisoidakseen
kansaa. Täten uskonnollinen lukutaito on kaiken
a ja o: on tunnistettava mikä on uskontoa ja mikä
uskonnolla ratsastusta.

WELAT NEHRI

puheenjohtaja, Kurdiliitto

Jihadistiryhmien nousu on ollut surullinen tragedia koko ihmiskunnalle. ISIS-terroristijärjestön heikkeneminen ja jopa häviäminen on jo näköpiirissä. Samaan aikaan syntyy valtatyhjiö ja epäoikeudenmukaiset rajat sekä yleinen tyytymättömyys luovat uusia konflikteja. Mitkä tekijät ovat ongelmien taustalla? Onko mitään tehtävissä?

Nehrin mukaan Irakin sisäpolitiikka oli kärjistynyt jo ennen ISISin tuloa. Irak oli de facto jakautunut sunni-, shiia- ja kurdiosiin jo ennen ISISiä. Parlamentissa tapahtui hyökkäys kurdiedustajaa vastaan. Tällä haavaa Irakin armeija suorittaa etnisen puhdistuksen viimeisiä rippeitä johtotehtävissä. Saddam Husseinin vallan aikaiset sotilaat on puhdistettu riveistä ja sunneja sekä kurdeja on vähennetty merkittävästi johtotehtävistä. Yhdysvallat veti joukkonsa Irakista v. 2011. Bagdadissa on ollut tiuhaan itsemurhapommituksia.

Nehri jatkoi korostamalla, että ns. arabivallankumouksista on syntynyt suuria ongelmia. Kaikissa "arabivallankumous"-maissa paitsi Tunisiassa ääriryhmät ovat päässeet valtaan. Syyriassa kurdit vastustavat al-Assadin hallintoa, mutteivät tue myöskään oppositiota, koska se ei tunnusta vähemmistöjen oikeuksia.

YK:n turvallisuusneuvostossa Venäjän ja Kiinan veto-oikeus on estänyt kansainvälisiä toimia alueella, eikä turvallisuusneuvostolla ole ollut yhteisymmärrystä Syyrian kriisin hallinnasta. Ulkomaat lähettivät oppositioryhmille rahaa ja aseita, jotka virtasivat jihadistiryhmien käsiin. Lisäksi naapurimaat tukevat eri oppositioryhmiä. Esimerkiksi Turkki näkee kurdit uhkana. Jihadistit pääsevätkin kulkemaan Turkin kautta Syyriaan ja Turkki katsoo sitä läpi sormien.

Nehri siirtyi pohtimaan ISISin nousun taustatekijöitä ja totesi, että ilmiön taustalla on shiiojen ja sunnien välinen valtataistelu, joka on lähtenyt liikkeelle vuonna 1514, Chalderanin sodasta. Arabinationalismin kasvu on pönkittänyt ISISiä ja Baath-puolueen entiset johtohahmot toimivat ISISin

taustavaikuttajina. Myös naapurimaiden valtapyrkimykset ovat vaikuttaneet ISISin nousuun. Iranin, Saudi-Arabian, Turkin, Venäjän ja Yhdysvaltain Lähi-idässä käymä sijaissota (proxy war), keinotekoiset rajat ja uskonnolliset syyt vaikuttavat kaikki levottomuuksia lisäävästi.

Irakissa korruptio, nepotismi ja tuloerojen valtava kasvu ovat aiheuttaneet kansan parissa tyytymättömyyttä maan hallintoon. Talous on öljyn varassa ja julkinen sektori työllistää koko maan. Irakissa on suuri työttömyysaste ja alueittain työttömyys on nuorten parissa jopa 50 %. Usko tulevaisuuteen on olematonta, mikä on kasvattanut pakolaisvirtoja.

HEIDI RAUTIONMAA

Pastori ja toimittaja Heidi Rautionmaalla on kokemusta uskontodialogiliikkeestä 1990-luvun lopulta lähtien. Hän on ollut rakentamassa suurinta ruohonjuuritasolla toimivaa dialogiverkostoa URLa (United Religions Initiative) toimimalla sen globaalissa neuvostossa. Tällä hetkellä hän on Religions for Peace

-järjestön Euroopan naisten puheenjohtaja. Lisäksi hän on mukana Maailman Uskontojen Parlamentin lähettiläs -ohjelmassa.

Rautionmaa selitti, että kristityn identiteetin vahvistamistamonikulttuurisessa maailmassa ei voida katsoa haitallisena. Rautionmaa painotti ensi alkuun, että dialogiin ei kuitenkaan kuulu kääntäminen. Hän kertoi uskontodialogitoiminnasta Suomessa ja kansainvälisesti alkaen vuodesta 1993, jolloin perustettiin Chicagossa Maailman uskontojen parlamentti. Kokoontuessaan v. 1993 seuraavan kerran tämä lanseerasi globaalin etiikan julistuksen, jonka pohjana on ns. ”kultainen sääntö”, joka löytyy kaikista maailman uskonnoista.

Rautionmaa esitteli erilaisia dialogimalleja: maailmankatsomusdialogi, spiritualiteettidialogi, diskursiivinen, inhimillinen, sekulaari, hengellinen/henkinen dialogi ja meditaatiodialogi. Hän viittasi Heinz Streibin ja Mohammed Abu-Nimerin tutkimuksiin dialogin askeleista eli uskontojen välisten dialogivalmiuksien kehittymisestä. Näiden mukaan ensimmäinen askel on kieltäminen, sitten torjunta, hyväksyntä ja lopulta mukautuminen.

Rautionmaan mukaan esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa uskontojen välistä vuoropuhelua tukevia hankkeita. Jotta dialogitoimintaa saadaan vahvistettua, Rautionmaa korosti, että tarvitaan ensinnäkin tukea rahoituksen löytämiselle ja hankkeiden lanseeraamiselle. Esimerkiksi imaamien vuoropuheluhanke saatiin näin käyntiin. Suurin haaste on kuitenkin toiminnan laajentaminen ja kaikkien asianosaisten saaminen mukaan toimintaan. Jotta haasteisiin voidaan vastata myös mahdollisimman nopeasti, voidaan perustaa toimikuntia - erilaisia pyöreitä pöytiä - rakentavaan säännölliseen vuoropuheluun.

Rautionmaa korosti tarvetta keskustelukulttuurin synnyttämiseksi Suomessa hyssyttelyn sijaan. Viime syksyn tapahtumat ovat luoneet painetta pysyvämpään ja säännöllisempään vuoropuheluun. Seurakuntia halutaan rohkaista perustamaan avoimien ovien –tapahtumia. Uskontojen lukutaitoa opetetaan esimerkiksi Haaga-Heliassa. Olennaista vuorovaikutuksessa on avoin asenne ja arvostava kohtaaminen. Rautionmaan mukaan opimme toisiltamme ja olemme toisillemme peilejä. Tunnistamme toisten vahvuudet ja sen, miten täydennämme toisiamme, pyrimme etsimään meitä yhdistäviä tekijöitä ja visioimaan parempaa yhteistä tulevaisuutta, perustamme toimikuntia toteuttamaan näitä visioita ja voimme saada aikaan myös pysyvämpää toimintaa. Jännitteet ovat kuitenkin kovat eri ryhmien välillä, kuten esimerkiksi shiia – sunni -yhteistyössä on havaittu.